

Zpráva z 15. kongresu Evropské asociace neurochirurgických společností, Praha, 12.–17. říjen 2014. www.eans2014.com

Ve dnech 12.–17. října 2014 jsme měli tu čest hostit kongres Evropské asociace neurochirurgických společností (EANS). EANS byla založena v roce 1971 při příležitosti 4. evropského neurochirurgického kongresu, který se konal v Praze. EANS byla založena na základě dohody 18 národních neurochirurgických společností. Od té doby prošla EANS významným rozvojem a nyní sdružuje 40 národních neurochirurgických společností. Od druhé poloviny 90. let 20. století se v EANS rozrůstá sekce individuálních členů, kterých má dnes již více než 1 500. Praha je první evropské město, jež získalo možnost organizovat evropský kongres podruhé. Mottem sjezdu v roce 1971 byly tehdy současné limity neurochirurgie. A stejné motto jsme zvolili i pro sjezd v roce 2014. Hlavní roli v organizaci sjezdu v roce 1971 hrála střešovická klinika (ÚVN), stejně tomu bylo i nyní. S tou výhodou, že prof. Beneš je od roku 2011 prezidentem EANS. Tak jsme měli k dispozici celý, dnes již mohutný, aparát EANS.

Organizace kongresu si vyžádala více než rok příprav. Původní představa, že s podporou zahraniční organizační firmy se budeme starat pouze o odborný program, se ukázala být lichou. Připadla nám i čestná úloha propagace kongresu, dohled nad všemi akcemi v Kongresovém paláci a zajištění společenského programu. Přesto však nejvíce času zabrala příprava programu odborného. Listopad 2013 odstartoval fázi intenzivní komunikace se zahraničními kolegy. Dnes si již ani nedokážeme představit, jak bylo možné organizovat kongres před 43 lety v Praze bez e-mailů, telekonferencí a schůzek v letištních salóncích. Osobní pozvání obdrželo více než 600 neurochirurgů, které jsme vybírali na základě odborných i politických hledisek. Do zvané sekce jich nakonec bylo zařazeno přes 250. Jejich přednášky tvořily základ vědeckého programu. V této fázi byla pomoc odborných sekcí a komisí EANS nenahraditelná, určitě bychom jinak na někoho zapomněli. Odborná i časová organizace těchto přednášek představovala téměř neřešitelný úkol. Nakonec se podařilo sladit časové mož-

nosti kongresu i požadavky a přání zvaných hostů. K tomu je nutné připočítat více než 1 200 zaslaných abstraktů, které bylo nutno vyhodnotit a vybrat nejlepší na ústní sdělení. V rámci propagace české neurochirurgie jsme dali možnost 1–2 zástupcům z každého českého pracoviště prezentovat se v rámci zvaných key-note lectures. A pocho-pitelně jsme při výběru volných sdělení decentně a s vkusem dávali příležitost českým kolegům.

O tom, že se nejednalo „pouze“ o evropský kongres, svědčí fakt, že na kongresu byli přítomni vrcholní představitelé americké neurochirurgické společnosti CNS (The Congress of Neurological Surgeons), FLANC (Federación Latinoamericana de Sociedades de Neurocirugía) a AASNS (Asian Australasian Society of Neurological Surgeons).

Kongresu se celkem zúčastnilo 1 603 účastníků z 86 zemí světa. Nejvíce jich bylo z Německa, následují USA, Velká Británie, Rusko a Itálie. Vpravdě tak měl kongres charakter více světový než evropský. Jde o trend u všech pěti velkých kontinentálních společností (EANS, AANS, FLANC, CNS, AASNS). Při vši skromnosti lze konstatovat, že nám se toto povedlo dosud nejlépe.

Kongres odstartoval předkongresovými kurzy 12. října. Velmi úspěšný byl kurz 3D anatomie, který vedl J. Fernandez-Miranda (USA) a byl v gesci Světové federace. Mimo jiné zde přednášel a demonstroval 3D anatomii U. Ture (Turecko) a E. de Oliveira (Brazílie). Kurz endoskopické endonazální chirurgie baze lební se konal v Anatomickém ústavu 1. LF UK, kterému tímto děkujeme za spolupráci v nelehkém plánování a organizaci technicky složitějšího kurzu. P. Gardner (USA) a další řečníci shrnuli základy endonazální chirurgie baze lební a následně toto demonstrovali na pitevně. Dále se konal společný kurz EANS a AANS (American Association of Neurological Surgeons), který byl zaměřen na rozbor kazuistik, a kurz „Simulace mozkových operací“ vedený J. Bedersonem (USA).

Kongres byl pak slavnostně zahájen 12. října večer tzv. European Lecture R. Fahl-

Beneš V., Netuka D.
Neurochirurgická a neuroonkologická klinika 1. LF UK a ÚVN Praha

busche (Německo), pro něhož byl kongres v Praze v roce 1971 prvním neurochirurgickým zahraničním kongresem. V přednášce porovnával limity neurochirurgie v roce 1971 s dnešní dobou a nejen rozebral vývoj neurochirurgie, ale diskutoval i o její budoucnosti.

Od 13. října probíhala hlavní část kongresu. Každé ráno již v 7:00 hod začínaly ranní semináře. Celkem jich bylo 41 a na extrémně brzký začátek těchto seminářů byly mnohé z nich hojně navštíveny. Plenární zasedání vždy probíhalo od 8:30. Mezi nejvýznamnější sdělení v pondělí 13. října patřila přednáška A. Grotenhuse (Nizozemsko) o definici, výhodách a nevýhodách minimálně invazivní neurochirurgie a sdělení V. Beneše o budoucnosti chirurgie v oblasti intrakraniálních aneurysmat. Velmi zajímavé bylo emotivní vystoupení O. Al-Meftyho (USA), v němž útočil na radiochirurgii u meningiomů a potenciální rizika malignizace meningiomů po této léčbě. Je třeba konstatovat, že jeho přednáška vyzněla jako nevyvážená, zaměřená až extrémně ve prospěch chirurgie. Obědové sekce patřily anatomickým přednáškám. Nejvíce navštívená však byla sekce o kavernomech kmene mozkového, kde excelovali H. Bertalanffy (Německo), R. Spetzler (USA), E. de Oliveira (Brazílie) a E. Knosp (Rakousko). Zcela speciální hodinovou přednášku měl M. Fehlings (Kanada) o reparaci a regeneraci poraněné míchy. Shrnuje všechny dosud publikované studie, nastínil další vývoj a zcela jednoznačně uvedl, že v současné době není prokázán žádný klinicky relevantní efekt kmenových buněk při léčbě kompletní léze míšni. Odpoledních paralelních sekcí bylo devět. Rozděleny byly mezi hlavní oblasti neurochirurgie: intracerebrální tumory (od základního výzkumu po klinické, zobrazovací

a neuroonkologické studie), extracerebrální tumory (zejm. meningeomy, adenomy hypofýzy, kraniofaryngeomy, chrodomy, chondrosarkomy, atd.), vaskulární neurochirurgii (od aneurysmat přes AVM, kavernomy, ischemii, intracerebrální krvácení a onemocněním přírodních tepen mozku), funkční neurochirurgii, spinální neurochirurgii, dětskou neurochirurgii, neurotraumatologii a periferní nervy. Speciální sekce byla věnována i etickým dilematům v neurochirurgii, vzdělávání v neurochirurgii a robotice. Dále probíhaly v sekci „How I do it“ videoprezentace předních evropských neurochirurgů, kteří učí na EANS kurzech. Jedna sekce byla věnována charitativní neurochirurgii, především v Africe. Další patřila mladým neurochirurgům a jedna sekce umožnila prezentaci práce vítězům Aesculap Prize a Presidential Award.

Večerní program zakončovaly interaktivní sekce od 17:00 hod. Největší pozornost sklídila sekce o nízkostupňových gliomech, jež byla věnována otázce, zda je vždy indikována resekce u těchto nádorů. Hojně navštívené byly i diskuze pro-proti ve spinální a cévní problematice.

Dne 14. října byly ranní plenární přednášky vyhrazeny pro kolegy ze společností FLANC, CNS a AASNS. Pro Evropana byla exotická přednáška o léčbě mozkové tuberkulózy od V. Rajshekhara (AASNS, Indie). Futurologickou přednášku prezentoval A. R. Rezai (CNS, USA) o tom, jak se vyvíjejí a zřejmě v budoucnu vyvinou nejruznější stimulační techniky. C. Liu (CNS, USA) se zaměřil na rozvoj robotiky a kybernetiky. E. Spagnuolo (FLANC, Uruguay) a další středo- a jihoameričtí kole-

gové jasně ukázali, že úroveň neurochirurgie v těchto částech světa je plně srovnatelná se současně referenčními oblastmi, jako jsou Evropa, USA či Japonsko.

Další kooperaci mezi EANS a spřátelenými společnostmi představovala polední sekce s ESMINT (The European Society of Minimally Invasive Neurological Therapy) o endovaskulární léčbě tepenných i žilních lézí mozku pod vedením C. Cognarda (Francie) a I. Szikory (Maďarsko) a se spinální sekci WFNS (The World Federation of Neurosurgical Societies) – organizátor sekce E. Osorio-Fonesca (Kolumbie).

Vrcholem plenárních přednášek 15. října byla prezentace Sira G. Teasdala (Velká Británie), který je spoluautorem Glasgow Coma Scale. V roce 2014 uplynulo 40 let od publikace této škály, jež se rozšířila po celém světě a naštěstí nahradila nereprodukovatelné výrazy typu somnolence, sopor, atd. Hodnotil vývoj škály, její aplikace, ale i nedostatky v jejím hodnocení. Současný prezident WFNS (The World Federation of Neurosurgical Societies), prof. Tu z Taiwanu, ukázal dnešní vrcholy cévní neurochirurgie u aneurysmat a AVM.

Dne 16. října reprezentoval Českou neurochirurgickou společnost P. Suchomel vynikající přednáškou o léčbě lézí 2. krčního obratle. A. Büki (Maďarsko) hovořil o vývoji na poli neurotraumatologie, sekci zakončil J. Ausman (USA), který představil svoji chmurnou představu o vývoji neurochirurgie. Zahájil tím, že nám řekne něco, co se nám nebude líbit: polovina operací pro degenerativní onemocnění páteře je zbytečná. Lze se však opodstatněně domnívat, že tyto chmury jsou spíše osobního charakteru a že

šlo víceméně o varování v některých oblastech. A nikoliv bez meritů. Celkově ovšem, soudě podle přednášek na kongresu (včetně těch futurologických) je budoucnost neurochirurgie velmi příznivá, a to i přes zjevný odklon od heroických operací.

Poslední den sjezdu exceloval přednáškou na téma o budoucnosti clippingu aneurysmat R. Spetzler (USA), A. Kaye (Austrálie) zase bojoval za mikrochirurgii a zachování sluchu u operací vestibulárních schwannomů. V závěrečné sekci přednesl R. Schramm (Německo) cenné poznatky o propojení neurochirurgie a výzkumu v neurovědách. Nelze uvést všechny plenární přednášky, navíc mnoho vynikajících přednášek proběhlo v rámci key-note lectures. A většina volných sdělení měla rovněž vynikající charakter, ostatně vybírali jsme jich 200 z 1 200 přihlášených.

Česká neurochirurgie se prezentovala velmi dobře. Definitivně patříme mezi země s vysokou úrovní oboru a jsme považováni spíše za ty, kteří udávají tón a přinášejí nově. Naši určitou nevýhodou, ale zcela logickou a všude jinde i chápanou, je lokální různost této úrovně. A to i přes doma deklarovanou stejnou kvalitu všech pracovišť. Vrcholem společenského programu, který se kvůli regulacím EU nemůže nazývat pravým jménem, ale zatím je povolen název „Networking Dinner“, byl banket ve Španělském sále Pražského hradu. Snad se nenašel jediný účastník, jenž by se pochvalně nevyjádřil jak k hodnocení místa společenské akce, tak k programu, jehož perlou bylo vystoupení houslového virtuosa Václava Hudečka.

Závěrem lze říci, že kongres byl všeobecně hodnocen jako nejlepší kongres v historii EANS. Naprostá většina účastníků byla nadšena z úrovně vědeckého programu, ostatně ze špiček a „es“ oboru do Prahy nepřišlo jen několik jednotlivců. Samozřejmě k celkovému hodnocení napomohlo i naše krásné hlavní město, se svými památkami, hotely, bezproblémovou dopravou a nakonec i kvalitním kongresovým centrem. Kongres zcela jistě zvýšil prestiž české neurochirurgie v Evropě i ve světě.

Ve vsí skromnosti se autoři zprávy musí za zjevnou kvalitu sjezdu pochválit. Vždyť připravám věnovali skoro nepřetržitě celý rok. Poděkování patří i kolegům ze střešovické kliniky, zejména dr. Kramářovi, který se ujal grafiky a logistiky sjezdu.